

Kustvisserij bedreigt vogels en Zeehonden *Phocidae*

Voor het strand bij Oostvoorne en Rockanje tot aan de Haringvlietdam steken ze met honderden boven het zee-water uit: de palen waaraan de fuiken en andere netten zijn vastgemaakt. Het is zes uur in de ochtend en straks zal het viswant onder de vloedstroom verdwijnen om Schol, Tong, Harder en Paling te verstrikken. Maar misschien ook een verdwaalde zeehond of een stel futen, die hun voedsel opduiken en nu nog argeloos rondzwemmen.

Ing. J. van den Berg uit Oostvoorne beziet het woud van palen met sombere blik. Hij is medewerker van de stichting Het Zuidhollands Landschap (ZHL), die hier eigendommen heeft tot aan de hoogwaterlijn en het beheer voert over een deel van de voordelta, de ondiepe zee voor de kust. Hij nam het initiatief tot een brief die dezer dagen naar minister Bukman en staatssecretaris Gabor van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij werd verstuurd. Daarin dringen tien natuurbeschermingsorganisaties onder leiding van Het Zuidhollands Landschap aan op een drastische vermindering van het aantal fuiken en staande netten, omdat dit vistuig fatale klappen toebrengt aan Zeehonden en duikende vogelsoorten, waaronder Futen, duikeenden en Aalscholvers.

Eind vorige maand, vertelt Van den Berg, werd op het Voornse strand een Grijs Zeehond gevonden. Sectie toonde aan dat het dier was verdronken. *'Hij had ook een snee opgelopen en dat moet gebeurd zijn toen ze hem uit het net lossneden.'* Het was niet het eerste slachtoffer onder de zeezoogdieren. In februari dit jaar spoelde op bijna de zelfde plek een Gewone Zeehond aan, ook na verdrinking. Begin 1990 werd ook al een dood exemplaar aangetroffen. *'En er zijn hier, in Zuidwest-Nederland, toch al zo weinig Zeehonden'*, klaagt Van den Berg. *'Volgens ex-*

perts ligt het totale aantal tussen de tien en vijftig, dus als drie dieren in zo'n fuik of ander net verdrinken, betekent dat een decimering van de stand.' En dan praat hij nog niet eens over de honderden vogels die in de mazen terechtwamen en stikten.

De man van Het Zuidhollands Landschap heeft eerst zijn licht opgestoken bij het ministerie voor hij zijn organisatie tot de brief op poten aanspoorde. Uit de inlichtingen die hij in Den Haag ontving, blijkt dat het aantal ministeriële vergunningen voor visserij in kustwateren met vaste netten in drie jaar tijd meer dan vervijfvoudigde: van 64 vergunningen in 1988 naar 335 in 1991 langs de hele Nederlandse kust. In het deltagebied steeg het aantal van 32 naar 104 vergunningen.

Daarbij gaat het in verreweg de meeste gevallen om gelegenheidsvisser, *'mensen'*, zegt Van den Berg, *'die andere bronnen van inkomsten hebben en de visserij er zo'n beetje bij doen voor hun plezier. Ze hebben blijkbaar de tijd om in alle vroegte op te staan en hun fuiken bij eb neer te zetten dan wel te verplaatsen. Wij, van het Zuidhollands Landschap willen dat de ongebreidelde groei van het aantal vergunningen sinds 1988 ongedaan wordt gemaakt. Maar wat zeggen ze op het ministerie? We hebben geen argumenten om toestemming te weigeren.'*

Eén enkele vergunning omvat

maximaal 250 fuiken en 500 meter staand want, dat over de volle lengte in zee wordt uitgezet. Het is professioneel werk, waarvan de opbrengst ver uitreikt boven de eigen consumptieve behoefte en ook die van familie en kennissen. Duidelijk is dat een aanzienlijk deel van de vangsten aan schol, tong en harder bij restaurants terecht komt.

Dat de beroepsvisserij zich door deze ontwikkeling benadeeld voelt, spreekt vanzelf. De Vereniging van Beroeps-aalvisser Zuidwest-Nederland klaagde onlangs nog steen en been over het groeiende aantal concurrerende palingfuiken en -kubben van 'hobbyisten' in de Oosterschelde. In vrijwel alle gevallen bleek dat ze daar stonden met verlof van de directie Visserijen.

Bij Van den Berg staan uit hoofde van zijn functie de belangen van de natuur voorop: *'Als er bij het ministerie een aanvraag om een vergunning binnenkomt, worden die belangen in geen enkel opzicht meegewogen. Een uitzondering vormen die delen van de Oosterschelde die in het kader van de Natuurbeschermingswet als natuurmonument zijn aangewezen.'* Een andere grief luidt dat de controlerende instellingen, de Algemene Inspectiedienst van het departement en de Kustwacht, niet worden geraadpleegd bij de afgifte van de vergunningen. Van den Berg: *'Bovendien is die hele controle, gericht op*

Zeehonden aan de kust van New Foundland.

de kleine kustvisserij, een wassen neus. Of laat ik zeggen: ze staat op een heel laag pitje. Maar wat wil je? Beide diensten worden geplaagd door reorganisaties en bijgestelde prioriteiten.'

In een deel van de uitgegeven vergunningen - die van na 1988 - is de bepaling opgenomen dat fuiken een zogenoemd keerwant moeten bevatten om binnenzwemmende Zeehonden en vogels te weren. Maar of dat keerwant er ook werkelijk in zit, is volgens Van den Berg zeer de vraag. *'Er wordt immers nauwelijks gecontroleerd.'*

De hele gang van zaken rond die vergunningen, waarbij elke terughoudendheid van de kant van het ministerie ontbreekt, acht hij in strijd met het Natuurbeleidsplan (NBP), dat van het zelfde departement afkomstig is. In het NBP - een regeringsbeslissing - wordt de Zeehond als prioritaire soort aangemerkt, wat betekent dat men aan zijn voortbestaan een zeer hoge waarde toekent. Maar de praktijken aan de kust spreken andere taal. *'Zo komt de*

geloofwaardigheid van het NBP ernstig in het geding,' aldus Van den Berg.

Een zelfde opmerking zou passen bij de jongste uitbreiding van de Natuurbeschermingswet. Ook alle dolfijnen en andere walvisachtigen die - al is het sporadisch - in Nederlandse wateren voorkomen, worden nu als wettelijk beschermd aangemerkt. Twee soorten, de Tuimelaar en de Bruinvis, genieten die bescherming al sinds 1973. Maar ook deze zeezoogdieren kunnen in de netten aan de kust verstrikt raken. Misschien is de Tuimelaar die begin 1990 voor de Brouwersdam opdook, zo aan zijn eind gekomen.

Van den Berg: *'En bij dit alles zijn het, nogmaals, vooral gelegenheidsvissers die de zeldzame soorten bedreigen. Mensen die de visserij als liefhebberij beoefenen. Dus het argument dat men de betrokkenen in hun broodwinning raakt, gaat niet op.'*

De brief aan minister Bukman en staatssecretaris Gabor ging op 18 juli de deur uit, medeondertekend door onder andere Natuurmonumenten, de stichting Natuur en Milieu,

de zeehondencreche van Lenie 't Hart in Pieterburen (die juist nu veel jonge dieren binnenkrijgt als gevolg van verstoring door recreanten) en een instelling als de Vogelklas Karel Schot op Voorne, die met olie besmeurde en gewonde zeevogels verzorgt. Antwoord op het bezorgde schrijven is nog niet binnen en het kan nog wel even duren, want beide bewindslieden zijn met vakantie en worden pas half augustus weer op het departement verwacht.

Dat is ook de reden waarom het ministerie geen commentaar op de brief geeft. Een woordvoerder: *'U zult moeten wachten tot de heren terug zijn.'*

Van den Berg: *'Als wij geen bevredigend antwoord krijgen, bezinnen we ons op andere acties, samen met het Zeeuws Landschap en de Vogelklas. De voorbereidingen zijn al aan de gang.'*

Bron: NRC, 25 juli 1991